

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Udsigt over Verdens-Krøniken fornemmelig i det Lutherske Tidsrum

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 571. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1817_309A-txt-shoot-idm12810/facsimile.pdf (tilgået 17. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

der lode sig fremsøkke af Glas-Klokker, men deels maa Frankrig regnes til England, som først hans Fader havde forladt, og deels ser man vel at disse Dydagelser ei hentyde paa videnkærlig Kund, men paa mechanisk Sindrigheid. Lørdenslederen er en Skygge af den, hvorpaa Lynet nedfoer i Shakespears Sjæl, og Klokkerne af bilde Sangværket, der gik for Miltons Dæ, Af bildningerne forudsatte, men forjættede ingenlunde store Ting. Naar man undtager London og Paris, eller maaskee kun en af dem, udkommer der vist ligesaa mange Kvinder i de forenede Stater som i hele Europa, men yderst faa Bøger. Man ser deraf, at det er hoerken Trykkerier eller Lesere, men Kund man fattes, og at ingen Trykkes-Frihed kan frembringe den, skulde man dog li America lode sig lære.

Uagtet det nu saaledes er klart, at den nordamerianske Revolution var fra Kændens Side en saare ubetydelig og ufrugtbar Tilbragelse, saa kan man dog sagtens tænke, at den i Europa gjorde overordentlig Dypsig, ja man stirrede snart paa den som en Kamp der skulde afgjøre det store Spørgsmaal om Menneske-Rettigheder: om Frihed i Troe og Tanke, Tale og Borger-Samsfund. Overalt fandtes der da Mennesker nok, som efter Kampens lykkelige Udfald hardtad misundte America sin herlige Lod, og ønskede, med mere og mindre Hefstighed, at Europas Stater maatte vorde omdannede efter denne Signelse,

hvorved man meende, der vilde skabes en Himmel paa Jorden. Det var ingenlunde blot ugrundelige Lykke-Frisere og urolige Hoveder der nærrede saadanne Drømmer, men selv mange veltænkende og sindige Mænd deelte Drømmerne, skøndt med andre Midler og et andet Maal for Dæ; thi saa forvirret var Tidens Tankegang i det Hele blevet, at selv de der fulkede over dens virkelige Egenbighed, ventede Hjælpen ikke oven og inden men uden og neden fra, meende at en forbedret Lovgivning, Beshyrelse og Opdragelse kunde klare Sagen, og glemde, at, om de ogsaa kunde det, forudsatte de den forbedrede Tanke-maade de skulde frembringe. Aandløs var Tiden, saa aandløs, at Historien, siden Augusts Dage, ei kan opvise Mage til aandig Gløvhed, selv de overblevne Christne manglede næsten alle aandigt Syn og aandig Kraft, saa at de i deres hele Tankegang, naar Taler ei udtrykkelig var om haab man skulde troe, lode sig hentyde af Tidens Strøm, og istemmede baade Klager og Lovtaler, som man aldrig skulde troe kunne komme over en Christens Læber, tilraadte Forsandringer og Indretninger, som kun behøvede at sættes i Værk for ligesvem at betiæmpe deres helligste Følelser og inderste Overbeviisninger. Dette kan vi taale to Gange at erindres om, for ei at være uretfærdige mod hin Tids Edle, og det behøves ingensinde stærkere, end hvor Taler er, om Stats-Forsætninger, om Nord-America

og Frankrig, thi her bebrog Skinnets hårdhed alle, og selv Revolutionens Rædsler aabnede kun for saavidt deres Bine, at de saae, det ei i Frankrig vilde lykkes, hvad der hos et andet Folk, som de meende, vilde gjort Underværker. Det nittende Aarhundredes Børn, som komme til bedre Forstand, vil have ondt ved ikke at bryde Staven over deres Fædre, men derfor er det netop Pligt for det attendes Sildeføddinger at advare dem, og saaledes dog drage nogen Nytte af den bagvendte Tankegang de selv have deelt.

I det vi nu vende os 'mod den franske Revolution, mindre for at berøre hvad alle veed, end for at minde om hvad man er nær ved at glemme, maae vi agte det for vigtigst at lægge Mærke til, hvorledes Tidens politiske Meninger stode i Forbindelse med dens religiøse og videnskabelige, Noget der aabner os, vel ikke behagelige, men dog vide og lærerige Udfigter.

Naar vi gennem Historien betragte den menneskelige Udvikling, da kan det ikke undgaae vor Opmærksomhed, at hvert enkelt Folks, lige som den hele Slægts Historie, deler sig i tre store Afsnit, der, om ikke andensteds, saa dog i Statsforfatningen, kjendelig adskille sig, som Hierarchie, Genokratie og Bogomachie, og det er let at indsee hvorledes disse Forfatninger knyttede sig naturlig til Inderbildningskraftens, Følelsens og Forstandens Alder. At nu her i det Entelte,

